శ్రీమతే నారాయణాయ నమః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

సుందరకాండ

(మూలము)

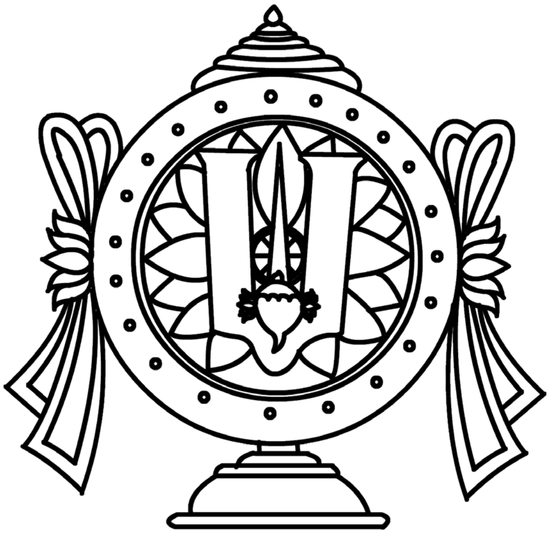

పరమహంస పరివ్రాజకులు
శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి చిన్న శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జీయర్‌స్వామివారి
మంగళాశాసనములతో...!

ప్రకాశకులు :

జీయరు ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్
సీతానగరం

సుందరకాండ (మూలము)

©జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్

ప్రథమ ముద్రణ : 2010

ప్రతులు : 10,000

ప్రతులకు :

జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్,
సీతానగరం-522 501,
గుంటూరు జిల్లా, ఆం.ప్ర.
ఫోన్ : 08645 272353

జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్
1-2-412/1/3
గగన్‌మహల్ కాలనీ,
దోమలగూడ,
హైదరాబాద్ - 500 029
ఫోన్: 040 23224426

శ్రీరామానుజవాణి
11-49-136,
శివాలయం వీధి,
విజయవాడ-1
ఫోన్: 0866 2420 820

Visit Us

e-mail: jetsitanagaram@yahoo.com website: chinnajeeyar.org
www.sriramanujavani.com

DTP : పరిశోధనాలయం,

ముద్రణ : శ్రీమాన్ ప్రింటర్స్& ప్రోసెసర్స్, సీతానగరం.

విషయ సూచిక

1.	ప్రారంభ శ్లోకములు	7
2.	సంక్షేపరామాయణము	10
3.	సుందరకాండ ప్రారంభము	19
4.	సమాపన శ్లోకములు	331
5.	శ్రీరామ జననము	333
6.	సీతాకళ్యాణము	338
7.	శ్రీరామ పట్టాభిషేకము	342
8.	నాగపాశ విమోచనమ్ (కాలసర్పదోష నివారణకు)	353
9.	ఆదిత్యహృదయము	359
10.	గాయత్రీ రామాయణమ్	362

శ్రీ రామాయ నమః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీరామాయణ పారాయణ ప్రారంభశ్లోకములు

ఆచార్య స్తుతిః

శ్రీశైలేశ దయాపాత్రం ధీభక్త్యాది గుణార్ణవమ్ ।
యతీంద్ర ప్రవణం వందే రమ్య జామాతరం మునిమ్॥ 1

లక్ష్మీనాథ సమారంభాం నాథ యామున మధ్యమామ్ ।
అస్మదాచార్య పర్యంతాం వందే గురుపరంపరామ్ ॥ 2

యో నిత్య మచ్యుతపదాంబుజ యుగ్మరుక్మ
వ్యామోహత స్తదితరాణి తృణాయ మేనే।
అస్మద్గురో ర్భగవతోఽ స్య దయైక సింధోః
రామానుజస్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ 3

మాతా పితా యువతయ స్తనయా విభూతిః
సర్వం యదేవ నియమేన మదన్వయానామ్ ।
ఆద్యస్య నః కులపతే ర్వకుళాభిరామం
శ్రీమత్తదంఘ్రియుగళం ప్రణమామి మూర్ధ్నా॥ 4

భూతం సరశ్చ మహదాహ్వయ భట్టనాథ
శ్రీభక్తిసార కులశేఖర యోగివాహాన్।
భక్తాంఘ్రిరేణు పరకాల యతీంద్రమిశ్రాన్
శ్రీమత్ పరాంకుశ మునిం ప్రణతోఽ స్మి నిత్యమ్॥ 5

అథ శ్రీశైలపూర్ణ విషయమ్:

పితామహస్యాపి పితామహాయ ప్రాచేతసాదేశ ఫలప్రదాయ ।
శ్రీభాష్యకారోత్తమదేశికాయ శ్రీ శైలపూర్ణాయ నమో నమస్తాత్ ॥ 6

విష్వక్సేన ధ్యానమ్ :

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ ।
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్ సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ॥ 7

యస్య ద్విరదవక్త్రాద్యాః పారిషద్యాః పరశ్శతమ్ ।
విఘ్నం నిఘ్నంతి సతతం విష్వక్సేనం తమాశ్రయే ॥ 8

శ్రీ హయగ్రీవ ధ్యానమ్ :

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మలస్ఫటికాకృతిమ్ ।
ఆధారం సర్వవిద్యానాం హయగ్రీవ ముపాస్మహే ॥ 9

అభంగుర కలాదాన స్థూలలక్షత్వ మీయుషే ।
తుంగాయ మహసే తస్మై తురంగాయ ముఖే నమః ॥ 10

వాల్మీకి ధ్యానమ్ :

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకికోకిలమ్ ॥ 11

వాల్మీకే ర్మునిసింహస్య కవితావనచారిణః ।
శ్రుణ్వన్ రామకథానాదం కో న యాతి పరాంగతిమ్? ॥ 12

యః పిబన్ సతతం రామచరితామృత సాగరమ్ ।
అతృప్త స్తం మునిం వందే ప్రాచేతస మకల్మషమ్ ॥ 13

ఆంజనేయ ధ్యానమ్ :

గోష్పదీకృత వారాశిం మశకీకృత రాక్షసమ్ ।
రామాయణ మహామాలా రత్నం వందేఽ నిలాత్మజమ్ ॥ 14

అంజనానందనం వీరం జానకీశోక నాశనమ్ ।
కపీశ మక్షహంతారం వందే లంకాభయంకరమ్ ॥ 15

ఆమిషీకృత మార్తాండం గోష్పదీకృత సాగరమ్ ।
తృణీకృత దశగ్రీవ మాంజనేయం సమా మ్యహమ్ ॥ 16

మనోజవం మారుతతుల్యవేగం జితేంద్రియం బుద్ధిమతాం వరిష్ఠమ్ ।
వాతాత్మజం వానరయూథముఖ్యం శ్రీరామదూతం శిరసా నమామి ॥ 17

ఉల్లంఘ్య సింధో స్సలిలం సలీలం య శ్శోకవహ్నిం జనకాత్మజాయాః ।
ఆదాయ తేనైవ దదాహ లంకాం నమామి తం ప్రాంజలి రాంజనేయమ్ ॥18

ఆంజనేయ మతిపాటలాననం కాంచనాద్రి కమనీయ విగ్రహమ్ ।
పారిజాత తరుమూలవాసినం భావయామి పవమాన నందనమ్ ॥ 19

యత్ర యత్ర రఘునాథ కీర్తనం తత్ర తత్ర కృతమస్తకాంజలిమ్ ।
బాష్పవారి పరిపూర్ణలోచనం మారుతిం నమత రాక్షసాంతకమ్ ॥ 20

శ్రీరామాయణ ధ్యానమ్ :

వేదవేద్యే పరే పుంసి జాతే దశరథాత్మజే ।
వేదః ప్రాచేతసా దాసీత్ సాక్షాద్రామాయణాత్మనా ॥ 21

చరితం రఘునాథస్య శతకోటి ప్రవిస్తరమ్ ।
ఏకైక మక్షరం ప్రోక్తం మహాపాతక నాశనమ్ ॥ 22

శృణ్వన్ రామాయణం భక్త్యా యః పాదం పదమేవ వా ।
స యాతి బ్రహ్మణ స్థానం బ్రహ్మణా పూజ్యతే సదా ॥ 23

వాల్మీకిగిరి సంభూతా రామసాగర గామినీ ।
పునాతి భువనం పుణ్యా రామాయణ మహానదీ ॥ 24

శ్లోకసారసమాకీర్ణం సర్గకల్లోల సంకులమ్ ।
కాండగ్రాహ మహామీనం వందే రామాయణార్ణవమ్ ॥ 25

యః కర్ణాంజలి సంపుటై రహరహ స్సమ్యక్ పిబత్యాదరాత్
వాల్మీకే ర్వదనారవిందగళితం రామాయణాఖ్యం మధు ।
జన్మవ్యాధి జరావిపత్తి మరణై రత్యంతసోపద్రవం
సంసారం స విహాయ గచ్ఛతి పుమాన్ విష్ణోఃపదం శాశ్వతమ్॥ 26

తదుపగత సమాససంధియోగం సమమధురోపనతార్థ వాక్యబద్ధమ్ ।
రఘువరచరితం మునిప్రణీతం దశశిరసశ్చ వధం నిశామయధ్వమ్ ॥ 27

శ్రీరామ ప్రార్థనా :

శ్రీరాఘవం దశరథాత్మజ మప్రమేయం
సీతాపతిం రఘుకులాన్వయ రత్నదీపమ్ ।
ఆజానుబాహు మరవింద దళాయతాక్షం
రామం నిశాచర వినాశకరం నమామి ॥ 28

వైదేహీసహితం సురద్రుమతలే హైమే మహామండపే
మధ్యే పుష్పకమాసనే మణిమయే వీరాసనే సుస్థితమ్ ।
అగ్రే వాచయతి ప్రభంజనసుతే తత్త్వం మునిభ్యః పరం
వ్యాఖ్యాంతం భరతాదిభిః పరివృతం రామం భజే శ్యామలమ్ ॥ 29

ఆపదా మపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదామ్ ।
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమా మ్యహమ్ ॥ 30

ధర్మాత్మా సత్యసంధశ్చ రామో దాశరథి ర్యది ।
పౌరుషే చాప్రతిద్వంద్వ శ్శరైనం జహి రావణిమ్ ॥

శ్రీరఘునందన పరబ్రహ్మణే నమః

$ ªsVúµyªsW¸ ¶Vßá ËØÌÁNSLi²¶

qsLiZOP|msLSªsW¸ ¶VßáªsV

úms´¶ªsV qs=LiM

»½msry=|*µyù¸ ¶V¬sLi»½Li »½msqs* ªygi*µyLi ªsLiªsV e
©yLiµ¶Li msLimsúms¿Áè ªyÖÁøNP LiVø¬smsoLigiªsªsV æ 1

N]©s*qsø©s ryLiúms»½Li ÍÜZNP giVßáªy©s? NPaPè sLiùªy©s? e
µ¶LiøÇÁaPè? NPX»½ÇÁaPè? qs»½ùªyN]ù? µ¶X²¶úªs»½M? æ 2

¿yLiú»½ßá ¿Á N] ¸¶VVNP? qs=Li*ËÁW»½tsv N] ¤¦¦»½M? e
sµy*©s NPM? NP qs=ªsVLiaPè? NP ZaP¦èNPúms¸¶Vµ¶Li+©sM? æ 3

A»½øªy©s N]? ÑÁ»½úN]µ]? µ¶Vù¼½ªsW©s N]? ౨_©sqsW¸ ¶VNPM? e
NPqsù ÕÁËÁù¼½ µ¶ªyaPè ÇØ»½L]ts|qsù qsLi¸ ¶VVgi? æ 4

G»½ µ¶¿yè ªsVù¤¦¦¦Li úa]»½VLi msLiLi N_»½W¤¦¦¦ÌÁLi ¤¦¦¦ ªsV e
ªsV¤¦¦¦Li! »½*Li qsªsVL]౨ qs ÇØ»½V ªsVªsLisµ¶Li ©sLiªsV æ 5

úaPV»y* ¿Á»½»½ úû¼½ÍÜNPÇÜ ªyÖÁøZNP LSõLiµ] ªs¿ÁM e
úaPW¸¶V»ysV¼½ ¿yªsVLi»½ù|û úms¤¦¦¦Xu¡ ªyNPù ªsVúÊÁs»½ æ 6

ÊÁ¤¦¦¦a¯ µ¶VLiËØZaP|èªs ¸¶V »½*¸¶W NPLi»y giVßØM e
ªsVV©s! ªsOS|ùªsVù¤¦¦¦Li ÊÁVµy* »½ LiVù|NP aPW+|û¸¶V»yLi ©sLiM æ 7

BOS|*NPVªsLiaPúmsËÁa¯ LSªsW©yªsV ÇÁ©s aPVû|+»½M e
¬s¸¶V»y»yø ªsV¥¦¦¦sL]ù µ¶Vù¼½ªsW©s µ¶X¼½ªsW©s ªsbP æ 9

ÊÁVµ¶ªsW©s ¬s¼½ªsW©s ªygiø $ªsW©s aPú»½V¬sÊÁLißáM
smsoÍØLir¡ ªsV¥¦¦¦ËØ¤¦¦¦§M NPLiÊÁVúgiª¯ ªsV¥¦¦¦¤¦¦¦©sVM æ 9

ªsV¤¦ÜLir¡ä ªsV}¤¦¦¦uy*r¡ giW²¶ÇÁú»½V LiLiLiµ¶ªsVM e
AÇØ©sVËØ¤¦¦¦§ qsV=bPLS qsV=ÌÁÍØÈÁ qsV=súNPªsVM æ 10

qsªsV qs=ªsVsËÁNSLigi qsõ|=giªsLiM úms»ymsªy©s e
ms©sªsOS| saSÍØO]| ÌÁOP|øªy©s aPVËÁÌÁOP|ßáM æ 11

µ¶LiøÇÁ qs=»½ùqsLiµ¶aPè úmsÇØ©yLi ¿Á ¤¦¦¦»½ Li»½M e
¸¶VaPqs* ÇØ©sqsLims©sõ aPV+ÀÁ Li*aPù qs=ªsWµ¶ªsW©s æ 12

úmsÇØms¼½qsªsV bP+|ûªsW©s µy»y Limso¬stswµ¶©sM e
LiOP|»y ÒÁªsÍÜNPqsù µ¶Liøqsù msLiLiOP|»y æ 13

LiOP|»y qs*qsù µ¶Liøqsù qs*ÇÁ©sqsù ¿Á LiOP|»y e
ªsµ¶ ªsµyLigi»½»½|*ÇÜ µ¶©sVLi*µ¶ ¿Á ¬sts|»½M æ 14

qsLi*aSry|ûLi»½»½*ÇÁ qsø|=X¼½ªsW©s úms¼½ËØ©sªy©s e
qsLi*ÍÜNPúms¸¶V ry=µ¶V Liµ¶©y»yø s¿ÁOP|ßáM æ 15

qsLi*µyÕÁgi»½ qs=µ¶÷ qs=ªsVVúµ¶ Bªs qsLiµ¶VÕÁM e
ALiù qs=Li*qsªsVZaP|èªs qs|µ¶NP úms¸¶Vµ¶Li+©sMæ 16

qs ¿Á qsLi* giVßÜ}ms»½M N_qsÍØù©sLiµ¶ªsLi©sM e
qsªsVVúµ¶ Bªs gSLiÕÁLiù µ¶Liùßá ¤¦¦¦ªsVªy¬sªs æ 17

stsv©y qsµ¶Xa] sLiù r¡ªsVªs»½ úms¸¶Vµ¶Li+©sM e
NSÍØgiõqsµ¶XaPM úN]µ¶ OPªsV¸¶W msX´¶sqsªsVM æ 18

µ¶©sµ¶©s qsªsV ryùgi qs»½ù µ¶Liø BªymsLiM e
»½ªsVªsLi giVßáqsLims©sõLi LSªsVLi qs»½ùmsLSúNPªsVªsV æ 19

ÇÁùtsLi úZaPtsgiVßá LiVùNPLi úms¸¶VLi µ¶aPLi´¶ qsV=»½ªsV e
úmsNPX¼½©yLi ¤¦¦¦»½ LiVùNPLi úmsNPX¼½úms¸¶VNSªsVù¸¶W æ 20

¸¶°ªsLSÇÁù©s qsLi¸¶WNPV ªsV¿Áè»½ úms»yù ªsV¤¦¦¦ms¼½M e
»½ryùÕÁ}tsNP qsLiËØLS©s µ¶Xuy* ËØLSù´¶ ZNPNPLiVW æ 21

mspLi*Li µ¶»½ªsLS µ¶s ªsLiªsV©s ªsV¸¶W¿Á»½ e
sªyqs©sLi ¿Á LSªsVqsù ËÁLi»½ ryùÕÁ}ts¿Á©sªsVii æ 22

qs qs»½ù ªs¿Á©y¿Áèªs µ¶LiøFyZaP©s qsLi¸¶V»½M e
sªyqs¸¶WªsWqs qsV»½Li LSªsVLi µ¶aPLi´¶M úms¸¶VªsV æ 23

qs ÇÁgSªsV ªs©sLi sLiM úms¼½ÇØ ªsV©sVFyÌÁ¸¶V©s e
ms»½V Li*¿Á©s¬sLiaS»½ ZNPZNP¸¶WùM úms¸¶VNSLißØ»½ æ 24

»½Li úªsÇÁLi»½Li úms¸¶W úËØ»y ÌÁOPøßÜ_©sVÇÁgSªsV ¤¦¦¦ e
}qsõ¥¦¦¦ µ¶*©s¸¶VqsLims©sõ qsV=sVú»y©sLiµ¶ªsLi©sM æ 25

úËØ»½LiLi µ¶LiVV»] úËØ»½V r¢=úËØú»½ ªsV©sVµ¶Li+¸¶V©s e
LSªsVqsù µ¶LiVV»y ËØLSù ¬s»½ùLi úFyßáqsªsW¤¦¦¦»y æ 26

ÇÁ©sNPqsù NPVÍÁ ÇØ»y µ¶ªsªsW¸¶Vªs ¬sLiø»y e
qsLi*ÌÁOPßáqsLims©yõ ©yLißØ ªsVV»½ªsW ªsµ¶WM æ 27

qs»y ms»©sVgi»y LSªsVLi aPbP©sLi L]¤¦¦¦ßá ¸¶V´y e
F¢Li Li©sVgi»] µ¶WLiLi msú»y µ¶aPLi´¶©s ¿Á æ 28

aPXLigiËÁLimsoLi qsW»½Li giLigSNPWÍÁ ªsùqsLi¸¶V»½ e
giV¤¦¦¦ ªsWryµ¶ù µ¶LSø»yø ¬suyµyµ¶ms¼½Li úms¸¶VªsV æ 29

giV}¤¦¦¦©s qs¤¦¦¦»] LSªsW ÌÁOP¦øßá©s ¿Á qs»½¸¶W e
»½ ªs©s©s ªs©sLi gi»y* ©sµ¶ qsLS* ÊÁ¤¦¦¦¨¨µ¶NSM æ 30

ÀÁú»½NPWÈÁ ªsV©sVúFymsù ËÁLiµy*ÇÁqsù aSqs©y»½ e
LiªsVù ªsWªsqs´¶Li NPX»y* LiªsVªsWßØ ªs©s ú»½¸¶VM æ 31

µ¶ªsgiLiµ¶Li* qsLiNSaS qsú»½ »½ ©sùªsqs©s qsVÅÁªsV e
ÀÁú»½NPWÈÁLi gi»½ LSªsV msoú»½a]NS»½VLi qsµy æ 32

LSÇØ µ¶aPLi´¶ qs=*LiLi ÇÁgSªsV sÌÁms©s qsV»½Li e
ªsVX»½ »½V »½qsø©s ËÁLi»] ªsqsts úmsªsVVÆÁ Li*ÇÁMæ 33

¬s¸¶VVÇÁùªsW©¯ LSÇØù¸¶V ©s¿Áè úµyÇÁùLi ªsV¥¦¦¦ÊÁÌÁM e
qs ÇÁgSªsV ªs©sLi sL] LSªsVFyµ¶ úmsryµ¶NPM æ 34

gi»y* »½V qs ªsV¥¦¦¦»yø©sLi LSªsVLi qs»½ùmsLSúNPªsVªsVi e
@¸¶W¿Á µy÷û»½LiLi LSªsV ªsWLiùËØªs msoLiqsäX»½M æ 35

"»½*ªsVªs LSÇØ µ¶LiøÇÁ' B¼½ LSªsVLi ªs¿]౿ úÊÁs»½ e
LSªsW౿ ms msLiªsWµyLi qsV=ªsVVÅÁ qsV=ªsV¥¦¦¦¸¶VaSMæ 36

©s ¿Á¿Áè»½ ms»½VLSµ¶aS úµyÇÁùLi LSªsW ªsV¥¦¦¦ÊÁÌÁM e
Fyµ¶VZNP ¿yqsù LSÇØù¸¶V ©yùqsLi µ¶»y* mso©sM mso©sM æ 37

¬sªsLi¸¶WªsWqs »½»] ËÁLi»½Li ËÁLi»yúgiÇÁM e
qs NSªsV ªsV©sªy|msùªs LSªsVFyµy ªsomsqsöXaP©s æ 38

©sLiµ¶úgSªsV౿ NPL] úµyÇÁùLi LSªsWgiªsV©sNSLiOP¸¶W e
gi»½»½V ËÁLi»½ $ªsW©s qs»½ùqsLiµ] ÑÁ»½Liúµ¶¸¶VM æ 39

LSªsVqsV mso©s LSÌÁOPù ©ygiLiqsù ÇÁ©sqsù ¿Á e
»½ú»ygiªsV©s ªsVNSúg] µ¶Li²¶NS©s úmssªsaP ¤¦¦¦ æ 40

úmssaPù »½V ªsV¥¦¦¦LißáùLi LSªsW LSÒÁªsÍÜ¿Á©sM e
sLSµ¶Li LSOPqsLi ¤¦¦¦»y* aPLiËÁLigiLi µ¶µ¶Li+ ¤¦¦¦ æ 41

qsV¼½OLi ¿ymsùgiqsùLi ¿Á @giqsù úËØ»½LiLi »½´y e
@giqsùªs¿Á©ys¿Áèªs ÇÁúgS |¤¦¦¦Liúµ¶Li aPLSqs©sªsV æ 42

ÅÁ²¶Li ¿Á msLiªsVúms»½ qsWßá ¿yOP|¸¶Vry¸¶VN_ e
ªsqs»½ qsqsù LSªsVqsù ªs©s ªs©s¿ÁLi qs=¤¦ æ 43

ÊÁVVts|¸¶W₂_ËØùgiªsV©s qsLi* ªsµy ¸¶WqsVLiLiOP|ryªsV e
qs |»½uyLi úms½½aPVúaSªs LSOP|ry©yLi »½´y ªs©s æ 44

úms½½ÇØ»½aPè LSªsVßá ªsµ¶ qs=Li¸¶V½½ LiOP|ryªsVi e
ÊÁVVts|ßØ ªsVgiõNPÍØö©yLi µ¶Li²¶NSLißáùªyqs©yªsV æ 45

|»½©s »½»½|ûªs ªsqs»y ÇÁ©sry©s ¬sªyqs¬s e
sLiWms»y aPWLiößáÆØ LSOP|qs NSªsVLiWmsßá æ 46

»½»½ aPW+LiößáÆØ ªy|NSù µ¶Vµ¶VùNS©s qsLi*LSOP|ry©s e
ÅÁLiLi ú½½bPLiqsLi ¿Áªs µ¶Wts|ßáLi ¿Áªs LSOP|qsªsV æ 47

¬sÇÁmsW©s Lißá LSªsV }qsuyLi ¿Áªs msµy©sVgS©s e
ªs©s »½qsø ¬sõªsqs»y ÇÁ©sry©s ¬sªyqs©yªsV æ 48

LiOP|ryLi ¬s¤¦»y ©yùqs©s qs¤¦úryßá ¿Á»½VLiaP e
»½»] ÇØ½½ªsµ¶Li úaPV»y* LSªsßáM úN]µ¶ªsVWLiè»½M æ 49

qs¥¦¸¶VLi ªsLi¸¶WªsWqs ªsWLi¿ÁLi ©yªsV LSOP|qsªsVi e
ªyLiùªsWßá qsV=Ë ¤¦§a] ªsWLi¿Á©s qs LSªsßáM æ 50

"©s sL]µ] ÊÁÌÁªs»y OP|ªsW LSªsßá! |»½©s |»½" e
@©yµ¶X»½ù »½V »½µy*NPùLi LSªsßáM NSÌÁ¿]µ¶»½M æ 51

ÇÁgSªsV qs¤¦ªsWLi¿Á qsryùúaPªsVmsµ¶Li »½µye
|»½©s ªsW¸¶Ws©y µ¶WLi ªsVmsªy¤¦ù ©sXFy»½øÇÝ æ 52

ÇÁ¥¦Li ËØLSùLi LSªsVqsù giXúµ¶Li ¤¦»y* ÇÁÉØ¸¶VVts|ªsVi e
giXúµ¶Li¿Á ¬s¤¦»½Li µ¶Xuy* ¤¦X»yLi úaPV»y*¿Á ªsV´¶ÕÁªsV æ 53

LSmsVªs a]+NPqsLi»½F¡ sÌÁÍØ FyNPVÍÁLiúµ¶¸¶VM e
»½»½ }qs|©sªs a]ZNP©s giXúµ¶Li µ¶gS|* ÇÁÉØ¸¶VVts|ªsV æ 54

ªsWLiªsWßÜ ªs©s qs»yLi LSOP|qsLi qsLiµ¶µ¶Li+ ¤¦ e
NPÊÁLiµ¶Li ©yªsV LiW}msßá sNPX»½Li |msWLiµ¶Li+©sªsVi æ 55

»½Li ¬s¤|||»½ù ªsV¥|||ËØ¤|||§ Liµy¤||| qs*Li»½aPè qsMe
qs¿yqsù NP´¶¸¶WªsWqs aPÊÁLiLi µ¶Liø¿yLißáªsV æ 56

úaPªsVßáLi µ¶Liø¬smsoßØ ªsVÕÁgi¿Áè¼½ LSmsVªs! e
r¡౨ ËÁùgi¿Áè ©sø¥|||»½ÇØ aP+ÊÁLiLi aPú»½VqsWµ¶©sM æ 57

aPÊÁLSù mspÑÁ»½ qs=ªsVù úgSªsW µ¶aPLi´y»½øÇÁM e
msLiFy¼½Li ¤|||©sVªsV»y qsLigi»] ªy©sLißá ¤||| æ 58

¤|||©sVªsVµ¶*¿Á©y¿Áèªs qsVúgiªsßá qsªsWgi»½M e
qsVúgiªy¸¶V ¿Á »½»½ qsLi*Li aPLiqsúµyªsW ªsV¥|||ÊÁÌÁM æ 59

Aµ¶»½ qsµ¶ù´yªsX»½Li qs»y¸¶WaPè sZaPts»½M e
qsVúgiªsaSèms »½»½ qsLi*Li úaPV»y* LSªsVqsù ªy©sLiM æ 60

¿ÁNSLi qsÅÁùLi LSªsVßá úms»½ZaPè ªygiõryOPN ªsV e
»½»] ªy©sLiLSÇÁ©s ªsLS©sVNP´¶©sLi úms¼½ æ 61

LSªsW ¸¶WªsµÀ»½Li qsLi*Li úmsßá¸¶W µ¶VMÐÁ»½©s ¿Á e
úms¼½ÇØ»½Li ¿Á LSªsVßá »½µy ªyÕÁªsµ¶Li úms¼½ æ 62

ªyÕÁ©saPè ÊÁÌÁLi »½ú»½ NP´¶¸¶WªsWqs ªy©sLiM e
qsVúgiªs aP+LiNP»½ aSèqs ¬sõ»½ùLi sLiùßá LSmsVªs æ 63

LSmsVªsúms»½ù¸¶WLiLi »½V µ¶VLiµ¶VËÁM NS¸¶V ªsVV»½ªsVªsVi e
µ¶Li+¸¶WªsWqs qsVúgiª¯ ªsV¥|||msLi*»½ qs¬sõËÁªsV æ 64

D»½=øLiVV»y* ªsV¥|||ËØ¤|||§M ú}msOPù ¿yqs ªsV¥|||ÊÁÌÁM e
Fyµyligi}ts©s ÀÁZOPms qsLimspLiLi µ¶aP¸¶WÇÁ©sªsVi æ 65

ÕÁËÁµ¶ ¿Á mso©s ry=ÍØ©s qs|msZNP©s ªsV}¤|||tsvßØ e
giLiLi Liry»½ÌÁLi ¿Áªs ÇÁ©s¸¶V©s úms»½ù¸¶VLi »½µy æ 66

»½»½M úms»½ªsV©y }qs©sssaP*qs qs= ªsV¥|||NPmsM e
NPtsäLiµyLi LSªsVqs¤|||»] ÇÁgSªsV ¿Á giV¥|||Li »½µy æ 67

»½»]౨ giLi µ¶LiªsLi qsV=úgiª¯ }¤|||ªsVmsLigiÎÁM e
»½©s ©yµ¶©s ªsV¤|||»y ¬sLigSªsV ¤|||LiaP*LiM æ 68

@©sVªsW©sù »½µy »yLSLi qsVúgiªsßá qsªsWgi»½M e
¬sÇÁmsW©s ¿Á »½»½ûû©sLi aPLißáZNP©s LSmsVªsM e 69

»½»½ qsV=úgiªs¿Á©y»½ ¤¦¦»y* ªyÖÁ©s ªsW¤¦¦ªs e
qsVúgiªsªsVªs »½úµyÇÁù LSmsVªsM úms»½ùFyµ¶¸¶V»½ æ 70

qs ¿Á qsLS*©s qsªsW¬s¸¶V ªy©sLS©s ªy©sLiL ËÁM e
µ¶aPM úmsrymsḁ¶WªsWqs µ¶µ¶XOPV Li©sNS»½øÇØªsV æ 71

»½»] giXúµ¶qsù ªs¿Á©y»½ qsLiFy»½ Li©sVªsW©s ÊÁÖÁ e
aP»½¸¶WÇÁ©s sqsLiLi msomsoªs ÌÁªsßØLiªsªsVi æ 72

»½ú»½ ÌÁLiNSLi qsªsWryµ¶ùi msoLiLi LSªsßáFyÖÁ»yªsVi e
µ¶µ¶Li+ qs»yLi µyù¸¶VLi¼½ ªsVa]NPªs¬sNSLi gi»yªsVi æ 73

¬sªsµ¶LiVV »y*ÕÁÇØ©sLi úmsªsX¼½Li ¿Á ¬sªsµ¶ù ¿Á e
qsªsWaS*qsù ¿Á ªsµ¶¤¦¦Li ªsVLi¸¶WªsWqs »]Lißáªs Vi æ 74

msLi¿Á}qs©yúgigS©s ¤¦¦»y* qsms ªsVLiú¼½qsV»y©sms e
aPWLi ªsVOPLi ¿Á ¬stsötsù úgi¤¦¦ßáLi qsªsVVFygiªsV»½ æ 75

@}qsûßÜ©sVøNP ªsW»yø©sLi ÇØ»y* |ms»yªsV¥¦¦ µ¶*LS»½ e
ªsVLi¸¶V©s LSOPry©s sL] ¸¶VLiú¼½ßá ry©s ¸¶Vµ¶X¿Áè¸¶W æ 76

»½»] µ¶gS* msoLiLi ÌÁLiNSLi ÊÁVV»½ qs»yLi ¿Á ªsV´¶ÖÁªsV e
LSªsW¸¶V úms¸¶V ªsWÆØù»½VLi mso©sLS¸¶W ©sø¥¦¦NPmsM æ 77

r¡உ ÕÁgiªsVù ªsV¥¦¦»yø©sLi NPX»y* LSªsVLi úmsµ¶OPßáªsVi e
©sùªsµ¶¸¶V µ¶ªsV¸¶W»yø "µ¶Xuy qs»½"¼½ »½»½*»½M æ 78

»½»½ qsV=úgiªsgqs¤¦¦»] gi»y* ¼½LiLi ªsV¤¦Üµ¶µ¶M e
qsªsVVúµ¶Li O]ËÁ¸¶WªsWqs aPLi LSµ¶»½ùqs¬sõËÁM æ 79

µ¶Li+¸¶WªsWqs ¿y»yø©sLi qsªsVVúµ¶ qs=Li»yLims¼½M e
qsªsVVúµ¶ªs¿Á©y ¿Áèªs ©sÌÁLi }qs»½V ªsVNSLi¸¶V»½ æ 80

»½©s gi»y* msoLiLi ÌÁLiNSLi ¤¦¦»y* LSªsßá ªsW¤¦¦ªs e
LSªsV qs=»y ªsV©sVúFymsù msLSLi ús²y ªsVVFygiªsV»½ æ 81

»yªsVVªy¿Á »½»] LSªsVM msLiVtsLi ÇÁ©sqsLiqsµ¶ e
@ªsVXtsùªsWßØ ry qs»y sªsaP ÇÁ*ÌÁ©sLi qs¼½ æ 82

»½»]౨giõªs¿Á©y»½ qs»yLi ÇØ»y* sgi»½NPÌÁøuyªsV e
ÊÁËY LSªsV qs=Liúms¤¦¦XtsM mspÑÁ»½ qs=Li*µ¶ªs»½M æ 83

NPLiøßØ »½©s ªsV¤¦¦»y »½ûÍÜNPùLi qs¿ÁLS¿ÁLiªsV e
qsµ¶ªsLigißáLi »½VtsLi LSmsVªsqsù ªsV¥¦¦»½ø©sM æ 84

@ÕÁts¿Áù ¿Á ÌÁLiNS¸¶WLi LSOP}qsLiúµ¶Li sÕÁtsßáªsV e
NPX»½NPX»½ù qsµy LSªsW sÇÁ*LiM úmsªsVVªsWµ¶ ¤¦¦ æ 85

µ¶ªs»yËÜù ªsLiLi úFymsù qsªsVV»ymsù ¿Á ªy©sLS©s e
@¸¶Wµyùi úmsqs»] LSªsVM msotsöZNPßá qsV¤¦¦Xµ¶*X»½M æ 86

ËÁLiµy*ÇØúaPªsVLi gi»y* LSªsV qs=»½ùmsLSúNPªsVM e
ËÁLi»½ryùLi¼½NPiLi LSªsW ¤¦¦©sWªsVLi»½Li ªsùqsLi¸¶V»½ æ 87

mso©s LSÆØùLiVVNSLi ÇÁÌÁö©s qsVúgiªsqs¤¦¦»½aPè qsM e
msotsöNPLi »½»½ qsªsWLiV¤¦¦ù ©sLiµ¶úgSªsVLi ¸¶V¸¶° »½µy æ 88

©sLiµ¶úgSªsV ÇÁÉØi ¤¦¦»y* úËØ»½XÕÁ qs=¤¦¦»]౨©smsVM e
LSªsV qs=»y ªsV©sVúFymsù LSÇÁùLi mso©s Liªymsªy©s æ 89

úms¤¦¦XtsªsVVµ¶»] ÍÜNP qsVtsM msots qsV=µyLiøNPM e
¬sLSªsV¸¶W ¤¦¦ùL]giaPè µ¶VLi÷OPËÁ¸¶VªsLi»½M æ 90

©s msoú»½ªsVLißáLi NPLiÀÁ µ¶ûOPùLi¼½ msoLiVuyM NP*ÀÁ»½ e
©yLiù aSèsµ¶ªy ¬s»½ùLi ËÁstsùLi¼½ ms¼½úªs»yM æ 91

©s ¿ygiõÇÁLi ËÁ¸¶VLi NPLiÀÁ ©yõmso= ªsVÇÁLi¼½ ÇÁLi»½ªsM e
©s ªy»½ÇÁLi ËÁ¸¶VLi NPLiÀÁ ©yõms ÇÁ*LiNPX»½Li »½´y æ 92

©s ¿yms OPVµ¶÷¸¶VLi »½ú»½ ©s »½qsäLiËÁ¸¶VLi »½´y e
©sgiLSßá ¿Á LSuyûßá µ¶©sµy©sù¸¶VV»y¬s ¿Á æ 93

¬s»½ùLi úmsªsVVµ¶»y qs=Li* ¸¶V´y NPX»½¸¶VVgi »½´y e
@aP*ªsVµ¶aP»½ Liuy* »½´y ÊÁ¤¦¦§qsVªsLiZNPM æ 94

giªyLi N]ÈÁù¸¶VV»½Li µ¶»y* úÊÁ¤¦¦¦øÍÜNPLi úms¸¶Wqsù¼½ e
@qsLiÆÁù¸¶VLi µ¶©sLi µ¶»y* úËØ¤¦¦¦øßáËÜù ªsV¥¦¦¦¸¶VaSM æ 95

LSÇÁªsLiaS©s aP»½giVßØ©s ryms LiVVtsù¼½ LSmsVªsM e
¿y»½VLi*LiùLi ¿Á ÍÜZNP౨ qsø©s }qs* }qs* µ¶Liø ¬s¸¶WOPù¼½ æ 96

µ¶aPªsLi qs¤¦¦¦úryßá µ¶aPªsLiaP»y¬s ¿Á e
LSªsW LSÇÁù ªsVVFyqs»y* úÊÁ¤¦¦¦øÍÜNPLi gisVtsù¼½ æ 97

Bµ¶Li mssú»½Li FymsmsVõLi msoßáùLi ªsµ¶aPè qssVø»½ªsV e
¸¶VM mshiúµyªsV¿ÁLi»½Li qsLi*Fy|msM úmsªsVV¿Áù»½ æ 98

G»½µyÆØù©s ªsW¸¶VVtsùLi mshi©s LSªsW¸¶VßáLi ©sLiM e
qsmsoú»½F¢ú»½ qs=gißáM ú}ms»½ù qs*Li ªsV¤¦¦¦¸¶V»½ æ 99

mshi©s µ¶*ÇÜ ªygiXtsËÁ»½* sV¸¶W»½
ryù»½ OPú¼½¸¶W ËÁWsVms¼½»½* sV¸¶W»½ e
ªsßági©sM msßáùmsÌÁ»½* sV¸¶W»½
Ç ©saPè aPWúµ]౨ ms ªsV¤¦¦¦»½* sV¸¶W»½ æ 100

B»yùLi $ªsVúµyªsW¸¶Vßá, Aµ¶NSªsù ËØÌÁNSLi²¶,
$ªsVúµyªsW¸¶VßáNP´yqsLiZOPF¡©yªsV úms´¶ªsV qs=LiM

Amsµy ªsVms¤¦¦¦LSLiLi µy»yLiLi qsLi*qsLimsµyªsV e
ÍÜNSÓÁLSªsVLi $LSªsVLi ËÁW¸¶W ËÁW¸¶W ©sªsW ªsVù¤¦¦¦ªsV æ

µ¶LSø»yø qs»½ùqsLiµ¶aPè LSªsW µyaPLi´¶ Liùµ¶ e
F¢LiV}ts ¿yúms¼½µ¶*Liµ¶* aP+ÍLi©sLi ÇÁ¤¦¦¦ LSªsßáªsV ee

$ LimsVV©sLiµ¶©s msLiúÊÁ¤¦¦¦øßá ©sªsVM